

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

21.03.2017 р.

Київ

№ 93-р

Про закриття провадження
у справі

За результатами збирання та аналізу доказів у справі № 126-26.13/125-14 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (далі – **Справа**), Антимонопольним комітетом України

ВСТАНОВЛЕНО:

I. ПРЕДМЕТ СПРАВИ

- (1) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів.

II. СТОРОНИ

- (2) Заявником у справі є товариство з обмеженою відповідальністю підприємство матеріально-технічного забезпечення «Інженерний центр «Реагент» (далі – ТОВ ПМТЗ «Інженерний центр «Реагент», **Заявник**) (м. Дніпропетровськ, ідентифікаційний код юридичної особи 19313492).
- (3) Відповідачем у Справі є державне підприємство «Укресресурси» (далі – ДП «Укресресурси», **Відповідач**) (м. Київ, ідентифікаційний код юридичної особи 20077743).

III. ПРОЦЕДУРНІ ДІЇ

- (4) Розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 01 серпня 2014 р. № 04/117-р було розпочато справу № 126-26.13/125-14 за ознаками вчинення державним підприємством «Укресресурси» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів.

IV. ІНФОРМАЦІЯ, ЩО БУЛА НАДАНА ЗАЯВНИКОМ

- (5) ТОВ ПМТЗ «Інженерний центр «Реагент» є імпортером хімічної продукції на

- територію України у тарі виробника.
- (6) Заявник звернувся до Обласного управління у Дніпропетровській області компанії ДП «Укресресурси» (далі – обласне управління «Дніпропетровськекоресурси») щодо укладення договору про організацію збирання, заготівлі та утилізації тари та пакувальних матеріалів.
 - (7) Обласне управління «Дніпропетровськекоресурси» у 2013 році направило на електронну адресу Заявника інструкції щодо укладення договору та шаблон відповідного договору. Зазначений шаблон договору не передбачав використання мінімальних норм утилізації використаних тари та пакувальних матеріалів, а саме 35 відсотків, які визначені у пункті 3 постанови Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 915 «Про впровадження системи збирання, заготівлі та утилізації відходів як вторинної сировини», яка діяла на той час (далі – Постанова). Разом з цим зазначений шаблон договору передбачав утилізацію використаних тари і пакувальних матеріалів в обсязі 100 відсотків.
 - (8) У зв'язку з цим, листом від 25.11.2013 № 105 ТОВ ПМТЗ «Інженерний центр «Реагент» просило укласти договір на утилізацію тари та пакувальних матеріалів в обсязі 35 відсотків та повідомило обласному управлінню «Дніпропетровськекоресурси», що Заявник, як імпортер хімічної продукції, має право на укладення договору з Компанією, використовуючи мінімальну норму утилізації 35 відсотків, відповідно до пункту 3 Постанови.
 - (9) У відповідь на зазначений лист обласне управління «Дніпропетровськекоресурси» листом від 24.12.2013 № 05/138 повідомило, що мінімальна норма утилізації (35 відсотків) встановлена для суб'єктів господарювання (виробників, імпортерів продукції в тарі й упаковці), які самостійно здійснюють утилізацію відходів. У разі відсутності власних виробничих потужностей суб'єкти господарювання укладають договори про організацію збирання, заготівлі та утилізації тари і пакувальних матеріалів з підприємством, яке здійснює організацію повного (100 відсотків) збирання, заготівлі та утилізації тари та пакувальних матеріалів за тарифами, встановленими Постановою.
 - (10) На звернення ТОВ ПМТЗ «Інженерний центр «Реагент» до Міністерства екології та природних ресурсів України щодо роз'яснення дії пункту 3 Постанови, Департамент екологічної безпеки та дозвільної системи Міністерства екології та природних ресурсів листом від 09.01.2014 № 75/07/2-7 повідомив, що встановлена мінімальна норма утилізації 35 відсотків стосується як самостійного збирання, так і збирання на основі укладених угод.
 - (11) У відповідь на повторну пропозицію обласному управлінню «Дніпропетровськекоресурси» ТОВ ПМТЗ «Інженерний центр «Реагент» укласти договір про організацію збирання, заготівлі та утилізації тари та пакувальних матеріалів з урахуванням пункту 3 Постанови, а саме з урахуванням мінімальної норми утилізації 35 відсотків, обласне управління «Дніпропетровськекоресурси» листом від 10.02.2014 № 05/16 повідомило, що є відокремленим структурним підрозділом, яке уповноважене ДП «Укресресурси» на здійснення заходів щодо укладення договорів про надання послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів на умовах і за тарифами, визначеними Постановою.
 - (12) ДП «Укресресурси» розроблено форми договорів про надання послуг (договір про надання послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари та пакувальних матеріалів імпортованої продукції та договір про надання послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари та пакувальних матеріалів продукції, що виробляється в Україні), які використовуються всіма відокремленими структурними підрозділами ДП «Укресресурси». У зв'язку з цим ТОВ ПМТЗ «Інженерний центр «Реагент» було відмовлено в укладанні договору, використовуючи мінімальну норму утилізації 35 відсотків.

- (13) Враховуючи викладене, ТОВ ПМТЗ «Інженерний центр «Реагент» звернулося до Комітету з листом щодо наявності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях ДП «Укресресурси» у вигляді відмови в укладенні договору про організацію збирання, заготівлі та утилізації тари та пакувальних матеріалів, використовуючи мінімальну норму утилізації 35 відсотків, відповідно до пункту 3 Постанови, без об'єктивно виправданих на те причин

V. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

Визначення товарних меж ринку

- (14) Під час розгляду справи Антимонопольний комітет України (далі – Комітет) звернувся до органів влади стосовно роз'яснень щодо зобов'язань суб'єктів господарювання на укладання з ДП «Укресресурси» договору про організацію збирання, заготівлі та утилізації тари та пакувальних матеріалів на 100 відсотків використаних тари і пакувальних матеріалів.
- (15) Міністерство екології та природних ресурсів України повідомило, що оскільки встановлена мінімальна норма утилізації 35 відсотків стосується як самостійного збирання, так і збирання на основі укладених угод, то оплаті підлягає лише 35 відсотків обсягу імпортованої тари та пакувальних матеріалів.
- (16) Також Комітет звернувся до Міністерства екології та природних ресурсів України, Державної служби статистики України, Державної екологічної інспекції України про надання інформації щодо загальних обсягів тари і пакувальних матеріалів, що використовувались підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності та імпортувались разом з продукцією на територію України.
- (17) За результатами аналізу інформації, яку отримано від вищезазначених органів влади, встановлено, що дані в натуральному та вартісному виразі щодо обсягів надання послуг із збирання, заготівлі та утилізації використаної тари і пакувальних матеріалів відсутні.
- (18) Державна екологічна інспекція надала інформацію лише про загальний обсяг тари і пакувальних матеріалів, в яких імпортуються товари на територію України, та обсяг тари і пакувальних матеріалів, що були утилізовані ДП «Укресресурси» як вторинна сировина.
- (19) Відповідно до Порядку здійснення митного оформлення імпортованих товарів у тарі і пакувальних матеріалів, затвердженого наказом Міністерства економіки України, Міністерства охорони навколишнього природного середовища та Державної митної служби України від 30.07.2009 № 789/414/709 (який діяв на момент дослідження, на цей час втратив чинність), особиста печатка держкоінспектора поста екологічного контролю на митній території України «Ввіз дозволено» проставляється після складання відомості про облік та розрахунок тари і пакувальних матеріалів, в яких надходять товари, що підлягають митному оформленню в режимі імпорту (далі – Відомість). Відомість складається за наявності договору з організації збирання, заготівлі та утилізації тари і пакувальних матеріалів з Компанією (ДП «Укресресурси») або за наявності підтверджених документів щодо самостійного приймання та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів.
- (20) Отже, весь обсяг тари і пакувальних матеріалів, що імпортується разом з продукцією на територію України, контролюється органами екологічного контролю, на відміну від загального обсягу тари і пакувальних матеріалів, що використовувались підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності на території України.
- (21) У зв'язку з наведеним, а саме відсутністю можливості визначити загальний обсяг тари і пакувальних матеріалів, що використовувались підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності на території України, товарними межами

ринку є послуги з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів, що імпортувались разом з продукцією на територію України.

Визначення географічних меж ринку

- (22) Територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи, є неможливим або недоцільним.
- (23) Послуги з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів, що імпортувались разом з продукцією на територію України, надаються відповідними суб'єктами господарювання по всій території України.

Отже, географічними межами ринку є територія України, у зв'язку з чим ринок є загальнодержавним.

Часові межі ринку

- (24) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605, часовими межами ринку є час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту і пропозиції на ньому істотно не змінюються.
- (25) Отже, часовими межами ринку послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів, що імпортувались разом з продукцією на територію України, є 2012 рік, 2013 рік, перше півріччя 2014 року.

Частка суб'єкта господарювання на ринку

- (26) Відповідно до пунктів «б» і «п» частини першої статті 17 Закону України «Про відходи» суб'єкти господарської діяльності у сфері поводження з відходами зобов'язані забезпечувати приймання та утилізацію використаних пакувальних матеріалів і тари, в яких знаходилася продукція цих підприємств, установ та організацій – суб'єктів господарської діяльності, або укладати угоди з відповідними організаціями на їх збирання й утилізацію та передбачати при укладенні угод на поставку в Україну товарної продукції утилізацію чи вивезення з України використаних пакувальних матеріалів і тари.
- (27) Відповідно до пункту 1 Постанови державну компанію з переробки та утилізації використаної тари і упаковки «Укртарапереробка» перетворено в державну компанію «Укрекокомресурси» (далі – Компанія) з віднесенням її до сфери управління Міністерства економіки України та покладенням на неї виконання функцій щодо розроблення і організації впровадження системи збирання, заготівлі та утилізації відходів, у тому числі використаної тари і пакувальних матеріалів вітчизняного та імпортного виробництва як вторинної сировини.
- (28) Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 22.11.2010 № 1074 Державну компанію з утилізації відходів як вторинної сировини перейменовано на Державне підприємство з питань поводження з відходами як вторинною сировиною (ДП «Укрекоресурси»).
- (29) Пунктом 5 Постанови було встановлено, що підприємства, установи та організації усіх форм власності, які використовують в Україні тару і пакувальні матеріали або

імпортують їх разом з продукцією, зобов'язані, зокрема, самостійно з дотриманням вимог законодавства забезпечити приймання та утилізацію використаних тари і пакувальних матеріалів відповідно до встановлених пунктом 3 Постанови мінімальних норм утилізації або укласти з Компанією договори про організацію їх збирання, заготівлі та утилізації з оплатою послуг за тарифами, затвердженими пунктом 2 Постанови.

- (30) Пунктом 3 Постанови було встановлено мінімальні норми утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів для підприємств, установ, організацій усіх форм власності у відсотках загальної маси тари і пакувальних матеріалів, які вони використовують в Україні або імпортують разом з продукцією, а саме: 2009 рік – 25, 2010 рік – 30, 2011 рік і наступні роки – 35.
- (31) У зв'язку з виникненням питання неоднозначного тлумачення пункту 5 Постанови, а саме, як саме підприємства, установи та організації усіх форм власності, які використовують в Україні тару і пакувальні матеріали або імпортують їх разом з продукцією, могли самостійно з дотриманням вимог законодавства забезпечити приймання та утилізацію використаних тари і пакувальних матеріалів (шляхом використання власних виробничих потужностей, шляхом укладення договорів із спеціалізованими підприємствами, що мають відповідні ліцензії та умови для надання таких послуг тощо), Комітет звернувся до Міністерства екології та природних ресурсів України щодо надання відповідних роз'яснень.
- (32) Листом від 30.01.2017 № 126-21/08-905 Міністерство екології та природних ресурсів України повідомило, що після набрання чинності постановою Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 № 128 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» механізм отримання інформації щодо забезпечення утилізації використаної тари і пакувальних матеріалів, в яких на територію України надходять імпортовані товари, скасовано.
- (33) Отже, відповідно до вимог Постанови ДП «Укресресурси» було єдиною компанією, з якою суб'єкти господарювання, які використовують в Україні тару і пакувальні матеріали або імпортують їх разом з продукцією, зобов'язані були укласти договір про організацію збирання, заготівлі та утилізації тари та пакувальних матеріалів протягом травня 2009 – березня 2015 року, оскільки відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 року № 128 (набрала чинності 23.03.2015) постанова Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 № 915 «Про впровадження системи збирання, заготівлі та утилізації відходів як вторинної сировини» втратила чинність.
- (34) Враховуючи наведене, відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ДП «Укресресурси» мало ознаки такого, що займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів, що імпортувались разом з продукцією на територію України у 2012 році з часткою 38,13 відсотка, у 2013 році – 36,38 відсотка, першому півріччі 2014 року – 42,66 відсотка.
- (35) Відповідно до листа Державної екологічної інспекції України протягом 2012-2013 та першого півріччя 2014 року для митного оформлення імпортованих товарів у тарі і пакувальних матеріалах імпортерами було укладено договори на послуги із збирання, заготівлі та утилізації використаної тари і пакувальних матеріалів із 112 юридичними та фізичними особами. На підставі наявності таких договорів державними екологічними інспекторами надавалися дозволи імпортерам на ввезення товарів у тарі та пакувальних матеріалах.
- (36) Враховуючи зазначене, ДП «Укресресурси» мало ознаки такого, що займало монопольне (домінуюче) становище на ринку протягом 2012-2013 років та першого півріччя 2014 року, але його частка не перевищувала 100 відсотків на ринку. Зазначене стало можливим у зв'язку з тим, що на практиці не виконувались норми,

встановлені у пункті 5 Постанови.

VI. АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ ІНШИХ УЧАСНИКІВ РИНКУ

- (37) Комітет звернувся до десяти суб'єктів господарювання, які відповідно до інформації, наданої Державною екологічною інспекцією, уклали договори про організацію збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів з підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності, що здійснювали імпорту продукції в тарі і пакувальних матеріалах на територію України.
- (38) Відповідно до інформації, наданої зазначеними суб'єктами господарювання, такі договори були укладені на 100 відсотків імпортованої тари і пакувальних матеріалів.
- (39) Для подальшого з'ясування обставин у справі Комітет звернувся до двадцяти трьох суб'єктів господарювання з найбільшими обсягами тари і пакувальних матеріалів, з метою отримання інформації щодо умов договорів, укладених між підприємствами та ДП «Укресресурси», предметом яких є надання підприємствам послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації тари і пакувальних матеріалів.
- (40) Згідно з отриманою інформацією, майже всі суб'єкти господарювання повідомили, що зазначені договори було укладено на 100 відсотків імпортованих тари і пакувальних матеріалів.
- (41) Разом з цим, за інформацією трьох суб'єктів господарювання, договори про надання послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів, що імпортувались разом з продукцією на територію України, уклалися на 35 відсотків загального обсягу імпортованої тари і пакувальних матеріалів.
- (42) Відповідно до листів ТОВ ПМТЗ «Інженерний центр «Реагент» від 17.11.2014 № 1079 та від 24.12.2014 № 1235, зокрема, у 2013 -2014 роках такі договори були чинними:
- договір, укладений з ТОВ «Трінті-Еколоджи» від 26.01.2011 № 2/20 на послуги, аналогічні до послуг ДП «Укресресурси», при цьому строк дії цього договору - необмежений;
 - договір, укладений з ТОВ «ВП КОНСАЛТ ЛТД» від 20.07.2012 № 010-Д на послуги, аналогічні до послуг ДП «Укресресурси», строк дії цього договору - до 20.06.2015;
 - договір, укладений з ТОВ «Сігмас-Еколоджи» від 01.01.2013 № 1 на послуги, аналогічні до послуг ДП «Укресресурси», строк дії цього договору - до 30.12.2014. Зазначені договори, предметом яких було надання контрагентами ТОВ ПМТЗ «Інженерний центр «Реагент» послуг, аналогічних до послуг ДП «Укресресурси», укладено сторонами з 100-відсотковою нормою утилізації тари та пакувальних матеріалів, в яких імпортуються товари.
- (43) У 2014 році після недосягнення згоди щодо істотних умов договору між ТОВ ПМТЗ «Інженерний центр «Реагент» та ДП «Укресресурси», аналогічні послуги надавалися Заявнику ТОВ «ВП КОНСАЛТ ЛТД», про що свідчать відповідні відомісті та акт за жовтень 2014 року.

VII. ВИЗНАЧЕННЯ БАР'ЄРІВ ВХОДУ НА РИНОК

- (44) При проведенні дослідження умов вступу на ринок потенційних конкурентів необхідно виявити існування бар'єрів, що перешкоджають вступу на ринок, та оцінити можливість подолання потенційними конкурентами цих бар'єрів.
- (45) У пункті 5 Постанови було визначено ДП «Укресресурси» як єдину компанію, з якою суб'єкти господарювання, які використовують в Україні тару і пакувальні матеріали або імпортують їх разом з продукцією, зобов'язані укласти договір про

- організацію збирання, заготівлі та утилізації тари та пакувальних матеріалів.
- (46) Тобто, можна зробити висновок про існування на зазначеному ринку адміністративних бар'єрів, а саме обмеження діяльності суб'єктів господарювання на певному товарному ринку, які встановлюють органи влади.
- (47) Проте фактично на ринку послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів, що імпортувались разом з продукцією на територію України, діяло понад 100 суб'єктів господарювання. Підприємства, установи та організації усіх форм власності, що імпортували тару і пакувальні матеріали разом з продукцією, мали вибір з ким укласти договір про організацію збирання, заготівлі та утилізації тари та пакувальних матеріалів.
- (48) Разом з наведеним, незважаючи на норми, встановлені пунктом 5 Постанови, у ДП «Укресресурси» також не було і ринкової влади. ДП «Укресресурси» фактично не мало впливу на ринкову ситуацію, не здійснювало регулювання попиту та пропозиції на ринку, не здійснювало регулювання ціни та обсягу надання послуг.
- (49) Отже, на ринку послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів, що імпортувались разом з продукцією на територію України, фактично не існувало бар'єрів, що перешкождали вступу на ринок.
- (50) З наведеного випливає, зокрема, наступне:
відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», ДП «Укресресурси» мало ознаки такого, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів, що імпортувались разом з продукцією на територію України у 2012 році з часткою – 38,13 відсотка, у 2013 році – 36,38 відсотка, першому півріччя 2014 року – 42,66 відсотка.
- (50.1.) Існував адміністративний бар'єр, встановлений у пункті 5 Постанови, але оскільки фактично норми Постанови не виконувались, то фактично бар'єрів доступу на ринок послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів, що імпортувались разом з продукцією на територію України, не існувало.
- (50.2.) На ринку послуг з організації збирання, заготівлі та утилізації використаних тари і пакувальних матеріалів, що імпортувались разом з продукцією на територію України, діяло понад 100 суб'єктів господарювання. ТОВ ПМТЗ «Інженерний центр «Реагент» мало реальні альтернативні джерела отримання послуг, аналогічні до послуг, що надає ДП «Укресресурси», і фактично отримувало зазначені послуги в інших суб'єктів господарювання.
- (50.3) У ДП «Укресресурси» також не було і ринкової влади. ДП «Укресресурси» фактично не мало впливу на ринкову ситуацію, не здійснювало регулювання попиту та пропозиції на ринку, не здійснювало регулювання ціни та обсягу надання послуг.
- (51) Разом з цим, враховуючи виявлені обставини у справі, Комітетом не доведено наявності в діях ДП «Укресресурси» порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (52) Відповідно до статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо, зокрема, не доведено вчинення порушення.
- (53) Державний уповноважений Комітету листами від 17.08.2016 № 126-26/08-8740 та від 09.09.2016 № 126-26/08/9513 надіслав ДП «Укресресурси» і ТОВ ПМТЗ «Інженерний центр «Реагент» копію подання від 16.08.2016 № 126-26.13/125-14/318-спр про закриття провадження у справі № 126-26.13/125-14 (далі – подання) та запропонував протягом десяти днів з дня отримання подання надати Комітету зауваження стосовно викладених у ньому висновків та пропозицій.
У встановлений строк Заявник та Відповідач не надали зауважень та пропозицій стосовно викладеного в поданні.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Закрити провадження у справі № 126-26.13/125-14.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду міста Києва у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ